NOBELPRISET

Nobelpriset är årliga internationella utmärkelser, som av tre svenska och en norsk institution tilldelas personer som "gjort mänskligheten den största nytta"[2] inom fysik, kemi, fysiologi eller medicin, litteratur och fredsarbete. Priserna fastställdes av dynamitens uppfinnare, Alfred Nobel, genom hans testamente från 1895, och delades ut första gången 1901.

Alfred Nobel

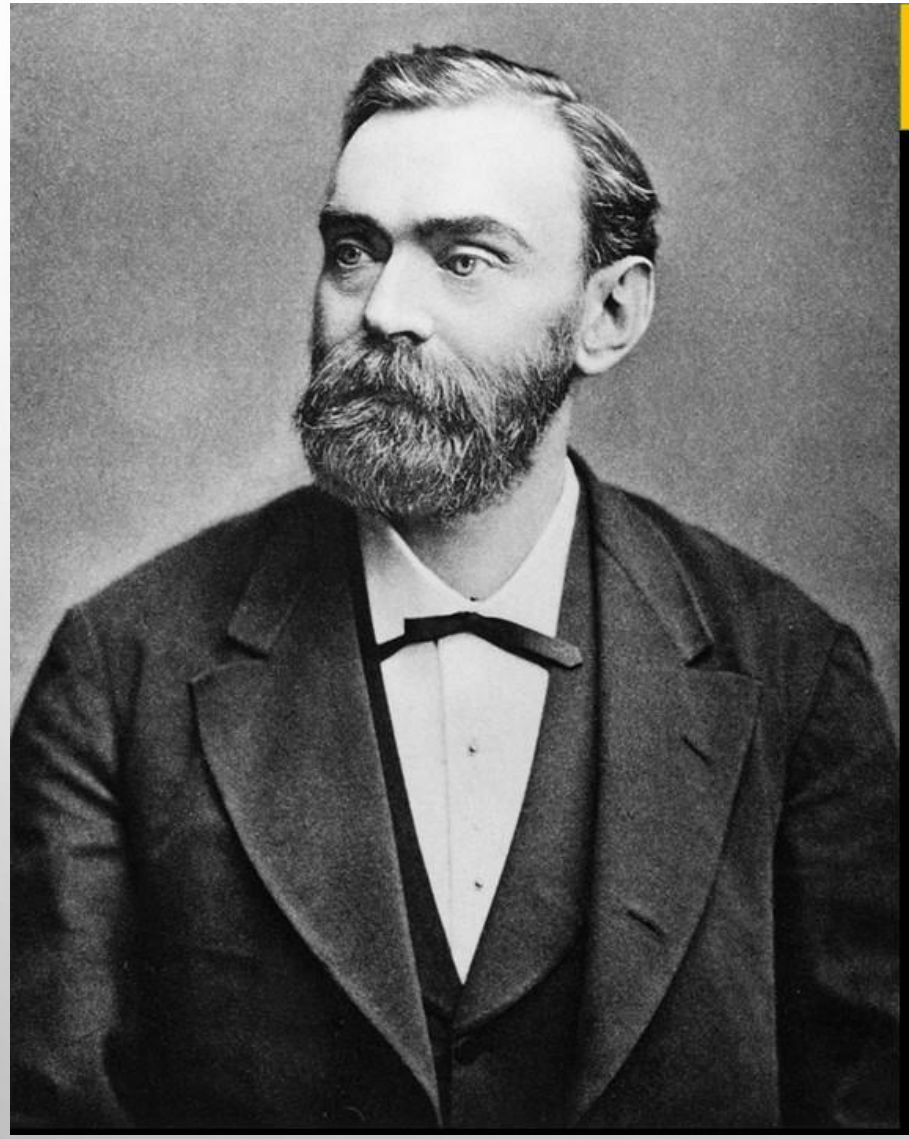

Alfred Nobel

Alfred Bernhard Nobel (info), född 21 oktober 1833 i Stockholm, död 10 december 1896 i San Remo, Ligurien, Italien, var en svensk kemist, uppfinnare av dynamiten[9], industrialist, donator, ingenjör och stiftare av Nobelpriset. Släkten Nobel härstammar från den uppländske häradshövdingen Petter Nobelius (död 1707), som ursprungligen var från Östra Nöbbelöv i Skåne.

ALFRED NOBEL

Text Wikipedia/English/Swedish/slideshow Anders Dernback

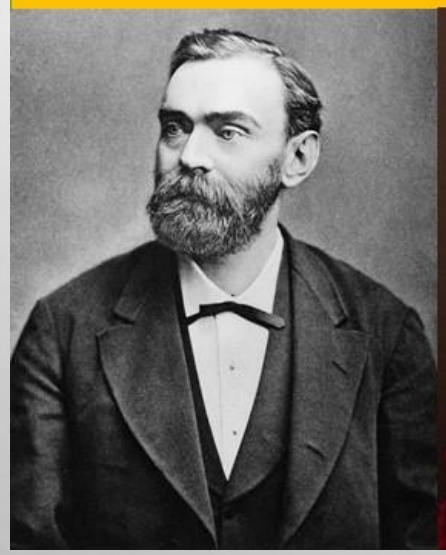

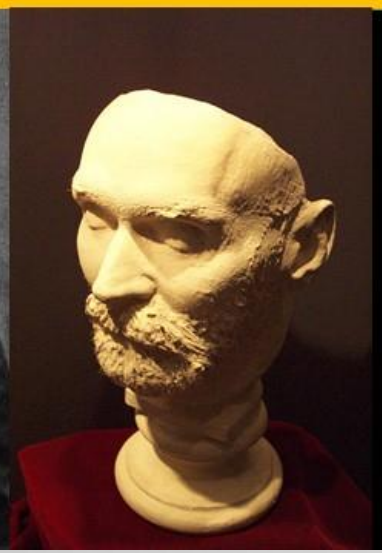

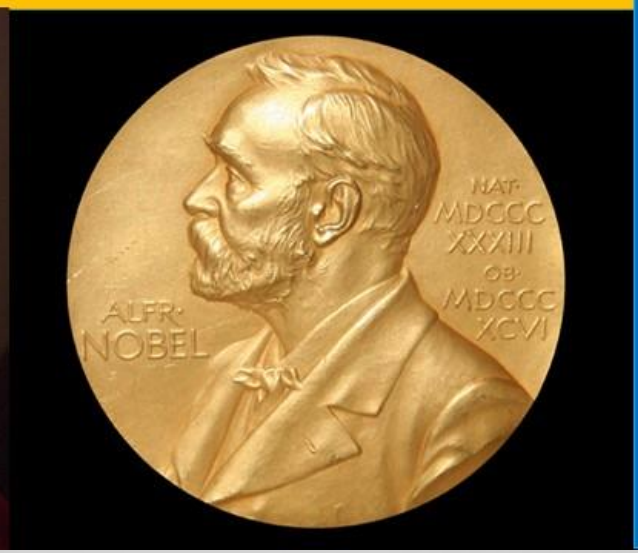

Nobelpriset

Beskrivning	Utmärkelse i fysik, kemi, fysiologi eller medicin, litteratur samt fredsarbete
Utdelare	Nobelstiftelsen
Pris	Medalj, diplom och cirka 9 miljoner kronor[1]
Plats	Stockholm, Sverige Oslo, Norge
Period	1901 –
Återkommande	Årligen
Tillkännagivande	Oktober
Tidpunkt	10 december
Webbplats	nobelprize.org

Den första svensken att tilldelas ett **Nobelpris** var Svante Arrhenius, som fick **Nobelpriset** i kemi 1903. Den senaste svensken att tilldelas ett pris var Tomas Lindahl som 2015 fick **Nobelpriset** i kemi. Totalt listas **här** 32 pristagare, 29 av dem är födda i Sverige.

Svante August Arrhenius

Arrhenius, 1909

Född	19 februari 1859 Uppsala, Sverige
Död	2 oktober 1927 (68 år)
Nationalitet	Svensk
Forskningsområde	Kemi, fysik
Institutioner	Stockholms högskola
Nämnvärda priser	Nobelpriset i kemi (1903); Franklinmedaljen

Hans von Euler-Chelpin

Född	15 februari 1873[1] Augsburg[2][3]
Död	6 november 1964[2] (91 år) Stockholm, Sverige[2][4]
Begravd	Norra begravningsplatsen[5][6] kartor
Medborgarskap	Tyskland och Sverige
Utbildad vid	Humboldt-Universität zu Berlin

Gustaf Dalén

Gustaf Dalén omkring år 1900.

Född	30 november 1869 Stenstorp, Sverige
Död	9 december 1937 (68 år) Lidingö, Sverige
Utbildning	Civilingenjör, Chalmers tekniska högskola
Yrke/uppdrag	Industrialist, uppfinnare. Skapare

Hjalmar Branting

Sveriges statsminister

Tid i befattningen	
10 mars 1920–27 oktober 1920	
Monark	Gustaf V
Företrädare	Nils Edén
Efterträdare	Louis De Geer
Tid i befattningen	
13 oktober 1921–19 april 1923	
Monark	Gustaf V
Företrädare	Oscar von Sydow
Efterträdare	Ernst Trygger

Gustaf Dalén

inventor of the AGA cooker and the Dalén light. In 1912 he was awarded the Nobel Prize in Physics for his "invention of automatic regulators for use in conjunction with gas accumulators for illuminating lighthouses and buoys".

Gustaf Dalén

Nils Gustaf Dalén ; 30 November 1869 – 9 December 1937) was a Swedish Nobel Laureate and industrialist, the founder of the AGA company and inventor of the AGA cooker and the Dalén light. In 1912 he was awarded the Nobel Prize in Physics for his "invention of automatic regulators for use in conjunction with gas accumulators for illuminating lighthouses and buoys".

Career with AGA

In 1906 Dalén became chief engineer at the Gas Accumulator Company (manufacturer and distributor of acetylene) and in 1909 when AGA was founded, he was appointed the managing director for the company. During his life, AGA was one of the most innovative companies in Sweden and produced a large variety of products that grew every year. Finally in the early 1970s AGA was forced to reduce the number of markets it was involved in and concentrate on the production of gases for industrial use.

In 1909 he ascended to the position of Managing Director of the renamed company Svenska Aktiebolaget Gasaccumulator (AGA). AGA developed lighthouses using Dalén's products. In 1910 the company bought a large real estate in Lidingö and built a production plant that was completed around 1912, when they moved out from the facilities in Stockholm.

Gustaf Dalén and his wife Elma, outside Villa Ekbacken, 1937.

Nobelbanketten i Blå hallen 2005.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Panoramic_Shot_Nobel_Banquet_2005.jpg

Fred

1908 - Klas Pontus Arnoldson, instiftande av Svenska freds- och skiljedomsföreningen

1921 - Hjalmar Branting, arbetet med Nationernas Förbund

1930 - Nathan Söderblom, ekumeniskt arbete

1961 - Dag Hammarskjöld (postumt)

1982 - Alva Myrdal, arbete för nedrustning

Hjalmar Branting

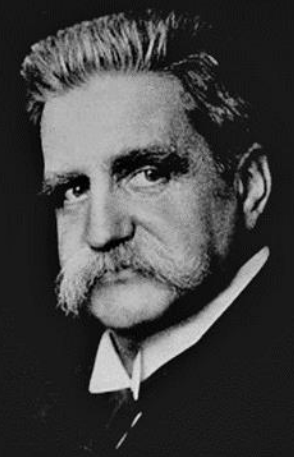

Sveriges statsminister	
Tid i befattningen	
10 mars 1920–27 oktober 1920	
Monark	Gustaf V
Företrädare	Nils Edén
Efterträdare	Louis De Geer
Tid i befattningen	
13 oktober 1921–19 april 1923	
Monark	Gustaf V
Företrädare	Oscar von Sydow
Efterträdare	Ernst Trygger

Fysik

1912 - Gustaf Dalén, uppfinningar av självverkande regulatorer

1924 - Manne Siegbahn, röntgenspektrografi

1970 - Hannes Alfvén, magnetohydrodynamiska vågor (Alfvénvåg)

1981 - Kai Siegbahn, utvecklingen av elektronspektroskopi

Gustaf Dalén

Gustaf Dalén omkring år 1900.

Född	30 november 1869 Stenstorp, Sverige
Död	9 december 1937 (68 år) Lidingö, Sverige
Utbildning	Civilingenjör, Chalmers tekniska högskola
Yrke/uppdrag	Industrialist, uppfinnare. Skapare

Fysiologi eller medicin

1911 - Allvar Gullstrand, synforskning

1955 - Hugo Theorell, för rön angående oxiderande enzymer

1967 - Ragnar Granit, näthinnans mekanismer vid färgseende

1970 - Ulf von Euler, upptäckten av noradrenalin

1981 - Torsten Wiesel, forskningsrön om hjärnans syncentrum

1982 - Sune Bergström, Bengt Samuelsson, prostaglandiner

2000 - Arvid Carlsson, signalöverföring i nervsystemet

KUNGL. MUSIKALISKA AKADEMIENS STORA SAL.

Inträdeskort till

Nobelstiftelsens Högtidsdag

Fredagen den 10 December 1909 kl. 6 e. m. (precis).

Salens nedre sida 125

Höger.

Nobelfest vem, var, hur

Nobelfestkunskap

År 2012 var varje pris värt 8 miljoner kronor

Varje mottagare, eller pristagare, tilldelas en guldmedalj, ett diplom och en summa pengar som är beroende på Nobelstiftelsens inkomster det året. År 2012 var varje pris värt 8 miljoner kronor. Priset kan inte tilldelas postumt, ett pris får heller inte delas av fler än tre personer. Men om en person tilldelas ett pris och dör före utdelningen kan priset ändå tilldelas. Det genomsnittliga antalet pristagare per pris har successivt ökat under 1900-talet.

Foto: Torgén, Per

Örebro läns museum

Porträtt av Theodor ""The"" Svedberg, professor i fysikalisk kemi. (Mottog Nobelpriset i kemi 1926)

Theodor (The) Svedberg, född 30 augusti 1884 i Fleräng, Valbo socken, Gävleborgs län, död 26 februari 1971 i Kopparberg, Örebro län, var en svensk kemist, professor, målare och tecknare.

Han var professor i fysikalisk kemi vid Uppsala universitet 1912–1949, föreståndare för Gustaf Werners institut för kärnkemi i Uppsala 1949–1967, och mottog Nobelpriset i kemi 1926 för sina studier av dispersa system med hjälp av sin analytiska ultracentrifug.

Fotograf
Meyere de, Jan (1879-1950)

Porträtt av författarinnan Selma Lagerlöf

Selma Ottilia Lovisa Lagerlöf, född 20 november 1858 på Mårbacka i Östra Ämterviks församling i Värmland, död 16 mars 1940 på Mårbacka, är en svensk författare. Selma Lagerlöf var 33 år när hennes debutroman Gösta Berlings saga utgavs 1891. Hon tilldelades Nobelpriset i litteratur 1909.

Lagerlöf var den första kvinnan i Svenska Akademien och den första kvinna som fick Nobelpriset i litteratur. Hon var även en av ursprungsledamöterna i Samfundet De Nio.

Fotograf
Meyere de, Jan (1879-1950)

Porträtt av författaren Eyvind Johnson. Johnson erhöll Nobelpriset i litteratur 1974 tillsammans med Harry Martinson samt var ledamot av Svenska Akademien från 1957-1976

Olof Edvin Verner "Eyvind" Johnson, född 29 juli 1900 i Björkelund utanför Boden, död 25 augusti 1976 i Stockholm, var en svensk författare och översättare.
Eyvind Johnson var en proletärförfattare som tog intryck av samtidens nya litterära strömningar. Han betraktas som den moderna romankonstens främste banbrytare i Sverige. Han debuterade 1924 och fick sitt genombrott på 1930-talet med den självbiografiska romansviten Romanen om Olof. Till hans främsta verk hör Krilontrilogin, Strändernas svall och Hans nådes tid.
Han blev ledamot av Svenska Akademien (stol nummer 11) 1957 och erhöll Nobelpriset i litteratur 1974, tillsammans med Harry Martinson – den hittills senaste gången som nobelpriset i litteratur har delats mellan två personer.

Fotograf
Meyere de, Jan (1879-1950)

Marie Salomea Skłodowska **Curie**, född Maria Salomea Skłodowska 7 november 1867 i Warszawa i Polen, Kejsardömet Ryssland, död 4 juli 1934 på Sancellemoz sanatorium i Passy i Haute-Savoie i Frankrike, var en polsk-fransk kemist och fysiker. Hon är känd främst för sin forskning kring radioaktivitet och erhöll nobelpris vid två tillfällen. Hon gifte sig 1895 med Pierre Curie och var mor till Irène Joliot-Curie och Ève Curie.

År 1903 fick hon nobelpriset i fysik tillsammans med Henri Becquerel och sin make Pierre Curie för forskningen om radioaktivitet. Hon var därmed den första kvinnliga nobelpristagaren. 1911 fick hon sitt andra nobelpris, denna gång i kemi för upptäckten av grundämnena radium och polonium.

1974 - Eyvind Johnson (invald i Svenska Akademien 1957), Harry Martinson (invald i Svenska Akademien 1949)

Donna Strickland under Nobel presskonferens i Stockholm, december 2018

Donna Theo Strickland, född 27 maj 1959 i Guelph i Ontario, Kanada, är en kanadensisk fysiker och pionjär inom laserfysik. Strickland tilldelades 2018 års Nobelpris i fysik tillsammans med Gérard Mourou och Arthur Ashkin "för banbrytande uppfinningar inom laserfysik". Hon är den tredje kvinnan som tilldelats ett Nobelpris i fysik (efter Marie Curie och Maria Goeppert-Mayer) och den första på 55 år. Hon är också den allra första kvinnliga mottagaren av Nobelpriset i fysik som inte har födelsenamnet Maria. Forskningen som ligger till grund för priset författades tillsammans med Morou när Strickland var doktorand och har bland annat möjliggjort ögonlaseroperationer.

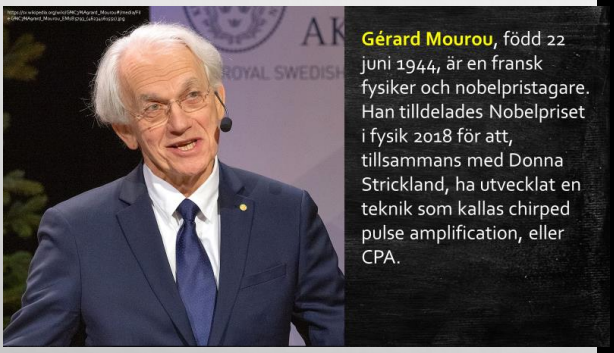

Gérard Mourou, född 22 juni 1944, är en fransk fysiker och nobelpristagare. Han tilldelades Nobelpriset i fysik 2018 för att, tillsammans med Donna Strickland, ha utvecklat en teknik som kallas chirped pulse amplification, eller CPA.

Honjo Tasuku, född 27 januari 1942 i Kyoto, är en japansk immunolog som 2018 tilldelades Nobelpriset i fysiologi eller medicin tillsammans med James P. Allison.

Litteratur

1909 - Selma Lagerlöf (invald i Svenska Akademien 1914)

1916 - Verner von Heidenstam (invald i Svenska Akademien 1912)

1931 - Erik Axel Karlfeldt (postumt) (invald i Svenska Akademien 1904, ständig sekreterare från 1913)

1951 - Pär Lagerkvist (invald i Svenska Akademien - efter Verner von Heidenstam - 1940)

1966 - Nelly Sachs (fick svenskt medborgarskap 1952)

1974 - Eyvind Johnson (invald i Svenska Akademien 1957), Harry Martinson (invald i Svenska Akademien 1949)

2011 - Tomas Tranströmer

Yttre Borggården, Kungliga slottet. Kung Gustaf VI Adolfs 70-års dag. Kungen möter Skånska hemvärnet som går högvakten

11 november 1952

Tidigare en Given gäst

Fotograf
Lantz, Gunnar

Kung Carl XVI Gustaf

Drottning Silvia

Givna Gäster

James Patrick Allison, född 7 augusti 1948 i Alice, Texas, är en amerikansk forskare och immunolog som tilldelades Nobelpriset i fysiologi eller medicin 2018 tillsammans med Tasuku Honjo.

https://sv.wikipedia.org/wiki/James_P._Allison#/media/File:James_P._Allison_EM1B5564_(46137222712).jpg